

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalipsykologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Korhonen, Minna-Rosa			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Missä raja menee? Opettajien asenteet omaa valtaansa ja oppilaiden osallistumista kohtaan retorisesta näkökulmasta katsottuna			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipsykologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2001-04-18	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 104 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tässä tutkielmassa tarkastelen opettajien asenteita omaa valtaansa ja oppilaiden osallistumista kohtaan. Opinnäytetyötäni on innoittanut Hesän Nuorten Ääni –kampanja, jonka tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia koulussa sekä laajemmin yhteiskunnassa. Kampanja perustuu ajatukselle, että nuorten yhteiskunnallista aktiivisuutta voidaan tukea opettamalla osallistumisen kannalta tärkeitä taitoja ja kehittämällä demokraattista toimintakulttuuria mm. kouluissa.</p> <p>Oppilaiden osallistumismahdollisuuksien kehittäminen koulussa liittyy opettajan valtaan, koska opettajan käsitykset siitä, miten pitkälle oppilaat voidaan ottaa mukaan päätöksentekoon vaikuttavat olennaisesti siihen, millaiseksi toimintakulttuuri ja lasten osallistumismahdollisuudet luokassa muotoutuvat. Tässä opinnäytetyössä tutkin opettajien asenteita omaa valtaansa ja oppilaiden osallistumista kohtaan ja pyrin sitä kautta vastaamaan kysymykseen, miten pitkälle oppilaiden osallistumista koulussa on opettajien näkökulmasta mahdollista ja järkevää kehittää. Käytän tutkimuksessani retorisen sosiaalipsykologian lähestymistapaa, jossa ihmisten puheen tulkitaan kertovan heidän sosiaalisen todellisuutensa rakentumisesta. Tutkimusaineistoni koostuu 12 ala-asteen opettajan haastattelusta, jotka on tehty laadullisen asennetutkimuksen menetelmää hyödyntäen. Haastateltaville on esitetty kuusi opettajan valtaa ja oppilaan osallistumista koskevaa lauseväittämiä sekä yksi tilannekuvaus, joita he ovat saaneet kommentoida vapaasti. Haastateltavien puhe on luonteeltaan argumentatiivista, eli siinä otetaan kantaa väittämien puolesta ja niitä vastaan sekä esitetään perusteluja kannanotoille. Puheen tulkitaan ilmentävän haastateltavien asenteita omaa valtaansa sekä oppilaiden osallistumista kohtaan.</p> <p>Tutkimusaineiston perusteella opettajien asenteet omaa valtaansa kohtaan ovat ambivalentteja. Valta-käsitettä vieroksutaan ja se liitetään kielteisiin asioihin kuten pakottamiseen ja oman edun tavoitteluun. Toisaalta opettajan valtaa ei kokonaan kiistetä, vaan tuodaan esille, että opettajan tehtävä on pitää yllä kontrollia ja asettaa toiminnalle selkeät reunaehdot koulussa. Valtaan asennoidutaan myönteisesti, jos se perustuu opettajan aikuisuuteen ja vastuuseen.</p> <p>Oppilaan osallistumismahdollisuuksien kehittämiseen suhtaudutaan aineiston perusteella päällisinpuolin erittäin myönteisesti. Sitä pidetään tärkeänä mm. oppilaan tulevaisuuden kannalta ja sen nähdään tukevan myös oppilaiden sitoutumista ja motivaatiota koulunkäyntiin. Oppilaiden osallistumisen tukemisella tulee kuitenkin aina olla selkeä tavoite ja sen tulee tapahtua opettajien asettamien rajojen puitteissa. Näinollen turvallisten rajojen asettaminen sekä oppilaan kasvun suuntaaminen kohti hyväksyttäviä päämääriä näyttävät aineiston perusteella tärkeimpinä tavoitteina kuin aktiivisten osallistujien kasvattaminen.</p> <p>Tärkeimmät käyttämäni kirjallisuuslähteet tutkimusaiheen osalta ovat Puolimatka, T. (1997) ja Nuutinen, P. (1997a). Lähestymistavan osalta tärkein lähde on Billig, M. (1987) ja tutkimusmenetelmän osalta Vesala, K. (1996).</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords opettajat - asenteet valta osallistuminen Hesän Nuorten Ääni -kampanja laadullinen asennetutkimus			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			